

«Xunta extraordinaria» nel XII Día de les Lletres Asturianes

Con motivu del XII Día de les Lletres Asturianes l'Academia fexo una "Xunta extraordinaria" nel Teatru Campoamor d'Uviéu onde, amás del recital de poemes escoyíos de Lletres Asturianes 40 y de la esbilla musical, a cargu de los neños del colexu "Palacio de Granda", tuvo llugar l'acoyida al nueu miembru de númberu, Genaro Alonso Megido. Estes foron les pallabres del nueu miembru y la contestación del presidente de l'Academia.

Pallabres del nueu académicu, Sr. Genaro Alonso Megido:

Sr. Presidente, Sres. Académicos, Autoridaes, estimáu públicu, amigos:

Nesta Xunta extraordinaria de l'Academia, que güei m'acueye comu nueu miembru de númberu, prestaríame bien dello que les mios pallabres, llueñe de tresmitivos murnies esmoliciones, vos averaren dalgún rellumu d'optimismu sol futuru de la nuesa llingua.

Bien ye verdá que nesti XII Día de les Lletres Asturianes, nun hai, entovía, munchu llugar pal xuegu áulicu, y que la reivindicación llingüística sigue siendo daqué urxente y pernecesario. Pero, quiciabes, tamién seya comeniente recordar que dende posiciones oxetivamente internes a la llingua —y que darréu teo de proponer a la vuesa consideranza— nun esiste nin una sola razón de pesu que vaiga a la escontra d'esti procesu de normalización llingüística y social nel que tamos munchos enfotaos.

Quixera, si me lo permitís, asitiame nun planu estrictamente llingüísticu, bien entendío que'l llingüista, aparte de prauticar un análisis *inmanente* del oxetu teóricu yá definíu, a vegaes, vese comprometíu a trescender esi oxetu, sobre too nuna llingua comu la nuesa, con un estándar n'ellaboración y con una trayeutoria interna qu'obliga a escoyer ente distintes posibilidaes del sistema. Si toles variantes nun puen apaecer comu representantes de la llingua *estándar*, *modélica* o *exemplar*, daquéen habrá d'orientar so la comenencia d'optar por unes o por otres, anque con ello teamos trespasando l'estudiu de temes observaos, en principiu, dende telayes rigurosamente intralingüístiques. L'asepsia llingüística, en dellos casos, resulta imprauticable, y la intervención obligada. Y esto ye asina, porque les llingües, amás de sistemes de signos fundamente entrellazaos, son instrumentos de comunicación al serviciu d'una comunía, una comunía, nel nuesu casu, abrasada llingüísticamente.

Y, dende llueu, esa trescendencia enantes mencionada, ye abondo más honesta y lícita que la finxida *asepsia* de los que, baxo un supuestu altor científicu o entamos falsamente *inmanentes*, sólo escuenden actitúes llingüístiques nidiamente antiasturianas.

Paez necesario, entós, dexar bien afitao, una vegada más, qu'esos oxeones planteaos a la normalización del asturianu, dende abellugos pseudocientíficos, en realidá, nun se sostienen; más bien, trespasen les llendes de lo permitío y acaben por ser una provocación que merez, nel intre, dures y afilaes respuestes, respuestes que, per otru llau, debieren dase yá por consabíes.

Les distintes esixencies y concesiones al asturianu y al castellanu, sistemes llingüísticos hermanos, son un bon exemplu del tratu discrimináu que tien de soportar la nuesa llingua y, al mesmu tiempu, una bona demostración de la curtia tiez de los argumentos contrarios a la so normalización y normativización.

Pa comprobar esto namái fai falta analizar y contrastar tres de les más xeneralizaes y repetíes acusaciones escontra la llingua:

1. *La normalización del asturianu supón la creación d'una llingua artificial que naide fala.*
2. *La normalización acaba coles variantes, colos entrañables bables.*
3. *L'asturianu ye una llingua probe, inadecuada y poco valoratible pa*

codificar y conformar la complexa realidá moderna.

Pero, vaigamos por partes. La normalización, dicen, supón la creación d'una llingua artificial que naide fala. Paezme que, a estes altures, siguir plantegando l'*artificiosidá* del estándar asturianu frente a la *naturalidá* del estándar d'otres llingües nun ye serio, y sólo se ye a entender dende l'almisión de criterios arbitrarios, esóxenos y, a lo cabero, claramente ofensibles. Porque, anque toles llingües son distintes unes d'otres, toes tán formaes según los mesmos principios y son, nesti sen, idéntiques y hermanes, polo que nada xustifica'l qu'unos llingües nun puean asitiase nel estándar nel qu'otres fai tiempu s'asitiaron.

N'efeutu, la mayoría de les llingües foren dalgún día normalizaes; más entovía, nos propios sistemes llingüísticos (en tanto que conxuntu de regles y unidaes funcionales) esiste un enclín internu a la nivelación o normalización, qu'implica dexar de llau tolo que nel falar ye variante individual en favor de la realización coleutiva del sistema. Dende esti puntu de vista, a naide se-y tapez que *toa estandarización supón dalgún grau d'artificiu*, por cuanto se levanta percima de la fala de cada individuu. Pero que naide s'escaeza de que nuna situación de conflictu llingüísticu, comu la qu'equí vivimos, nun sólo ye llexítimo, sinón urxente y apremiante potenciar la elaboración d'esi estándar o llingua modélica, antes de que los falantes asturianos mos atopemos atrapaos dafechu pol yá vieyu y consolidáu estándar castellanu y, en consecuencia, la llingua asturiana quede arrequexada y degradada a la categoría d'una variante diatópica más de la otra llingua.

La segunda de les acusaciones, que llancen al altu la lleva, dicía que *la normalización acaba coles variantes internes, colos entrañables bables*. Pero nun ye verdá. La normalización nin afuega les variantes nin frena la creatividá individual, mui n'otru sen, ufiértase comu l'únicu camín per onde aquélles puen resultar granibles o fructíferes.

L'asturianu, comu cualquier otra llingua, nun ye a apartase del principiu xeneral de la diversidá xeográfica interna; y esto nun lo torga naide, y menos la normalización que, *sensu stricto*, conforma una variedá llingüística más, una variedá que xunce y funciona comu norma modélica. Les variantes supuestamente relegaes puen siguir exercitándose y contribuyendo al enriquecimientu de la llingua xeneral de la que formen parte. Lo único qu'hai que facer, y nesto l'Academia, Sr. Presidente, tien de ser exemplar, ye *armonizar* xuiciosamente l'estándar con eses variantes in-

ternes del sistema.

Y quede bien claro que falamos de *variantes*, non de *bables*, pluralización ésta que constitúi una de les espresiones menos xustificada científicamente y peor intencionada de cuantes s'oyen nos caberos tiempos. Ye una espresión que s'apoya n'estudios dialeutolóxicos llantaos nos más firmes principios *positivistes* de les postreres décadas del sieglu pasáu. Dende l'*atomismu* metodolóxicu, el procuru del investigador centrábase en cada fechu de fala (en cada soníu, en cada aceición). Los fechos nun se consideraben nes sos rellaciones funcionales, sinón no que yeren nel falar concretu:

«Los hechos lingüísticos —escribe J. Neira nel epílogu a la 'Variedad dialectal del Alto Aller'— propios de las hablas asturianas fueron situados, localizados con exactitud, delimitados frente a otros semejantes o divergentes»

Esta visión arqueolóxica de la llingua, claro ye, torga cualquier camín hacia'l so *diastema* xeneral; si namái s'anoten fechos sueltos, al debalu, cómo nun van tener afitada la falsa y xeneralizada impresión de qu'hai casi tantos bables comu falantes.

Pero esti mou de ver les coses hai tiempu qu'hebo de quedar postergáu; los nuevos estudios llingüísticos, rabiosamente *antipositivistes*, enarbolan l'*antiatomismu* comu ún de los sos principios básicos; nun basta con presentar una teoría so los fechos observaos, hai que presentala comu fundamentu y encontu principal del mesmu estudiu empíricu. Ye irrenunciable buscar les unidaes funcionales de la llingua y a partir d'elles, esplicar les variantes fóniques y de conteníu. Los fechos de *llingua* primen dafechu so los fechos de *fala*. Yá nun val "cómo se diz equí", sinón qu'hai que sorrayar les rellaciones ente "esto que se diz equí" y lo que se diz pa lo mesmo n'otru llau.

Por too esto, resulta llamentable y deceicionante la involución de los qu'agora defenden vieyos planteamientos comu si la ciencia llingüística corriere p'atrás.

Camiento, entós, que naide albergará munches duldes so la identidá de los llamaos *Amigos de los bables*, qu'en realidá, y por antífrasis, son los enemigos de la llingua; yá lo dicía'l Rei Sabiu:

«Muchos son que parescen amigos de fuera et son falaqueros de

palabra, que han voluntad contraria de lo que muestran; et (...) más quieren ser amados que amar, et siempre son dañosos a los que aman» (Partida IV, Ley III).

El terceru y últimu de los llevantos so la llingua señalaba que *l'asturianu ye una llingua probe, inadecuada pa codificar y conformar la complexa realidá moderna*. Eso dicen; pero, en realidá, l'asturianu, comu cualquier otru sistema ye instrumentu perfeutu y afayaizu pa comunicar tolo que se quiera. Nada hai que nun puea ser espresao por una llingua. Por eso, afirmaciones d'esi tipu, a vegaes, sólo enzarren inxustificaos prexuiicios o complexos en rellación a otres llingües más elaboraes. Curiosamente, el mesmu complexu que conseñaba A. de Nebrija en 1486, cuandu-y pidieron que traduxere al castellanu una de les sos obres escrites en llatín, la llingua de cultura de la época:

«En el comienzo no me pareció materia en que io pudiere ganar mucha honra por ser nuestra lengua (el castellanu) tan pobre de palabras que por ventura no podría representar todo lo que contiene el artificio del latín» (Introducciones latinas).

Falar, pues , de carencies nuna llingua ye daqué enforma relativo. La pasada selmana, sin dir más llueñe, celebrábase en La Rioja un Seminariu sol castellanu y les sos necesidaes d'adautación a les nueves teunoloxíes, y falábase ellí del *neoloxismu necesariu* y de que les llingües nun yeren inmutables; principios que, polo visto, nun valen namái que pal castellanu.

Pero, en fin, sabemos que les llingües sólo se distinguen pola *particular organización de los sos conteníos* (gramáticales y léxicos), y ye xustamente nesti puntu, Sr. Presidente, onde l'Academia tien de poner tamién bona atención, porque les llingües *nun dicen los mesmo*, a pesar de *poder designar lo mesmo*. Por ello, el peor favor que se-y pue facer al asturianu ye analizalu y describilu dende la particular organización interna d'otra llingua. El verbu *arrancar*, por exemplu, pue, en dalgunos casos, designar lo mesmo n'asturianu qu'en castellanu, pero'l significáu de los dos verbos nun ye hermanu, porque equí, en dellos subsistemes polo menos, *arrancar* comparte llabores significatives con *arrincar* y asina, *arranquen el coche*, pero *arrinquen les cebolles*. La mesma sustancia de conteníu ta conformada de mou distintu poles dos llingües. Y si esta aposición funciona, hai que respetala y l'Academia debe incorporala a la descripción llingüística.

Pienso, entós, que les obres propiamente llingüístiques qu'acometió y va acometer l'Academia (*Normes ortográfiques, Diccionariu y Gramática*) han d'asitiase nesta direición de prudencia y respetu a les sustancies yá conformes. La futura Gramática académica, por exemplu, habrá de cuntar, a mio entender, con un importante componente *descriptivu*, que dexe incardinar a la llingua exemplar el mayor númberu posible de fechos llingüísticos distinguíos.

D'esta descripción de la bayura llingüística, de los diferentes niveles y graos d'aceutación y de la correuta seleición surdirá'l *códigu* que l'Academia habrá de proponer comu modelu, y al qu'habrán de suxetase falantes y escritores, qu'a la postre serán los que *sancionen* col usu la validez de los fechos llingüísticos propuestos.

A esti afitamientu del estándar escritu tendrán d'averase con puxu los *escritores*. Pero'l so llabor primeru entama por aceutar les propuestes normativas. Dalgunos, dende la so xera lliteraria, apetez-yos dirixir la llingua, función que nun-yos correspuende. El so papel ye escribir y escribir bien y el meyor encontu que-y puen emprestar a la llingua ye sometela a les presiones y esixencies propies de la creación lliteraria, recrear con ella la realidá según la so particular visión, pero siempre dende una llingua *vivida y sentida*. Y si dalguna vegada, los escritores son modelu pa la llingua, seránlo ensin proponéselo, sólo en función de la calidá llingüística de la so obra.

En fin, probao que llingüísticamente nun hai oxecciones que-y tornen al asturianu'l campín pa convertise nuna llingua de cultura (más bien hai razones internes que lo apoyen), namás serán estorbos esternos los qu'amorgacen esti procesu. Y ye equí onde toos, falantes y escritores, debemos lluchar por asitiar la llingua nel llugar que-y correspuende.

Pero, comu hai coses que nun dependen sólo del bon facer de los individuos, pedimos tamién a los *poderes públicos* qu'inxeran la llingua con plenu drechu en tolos niveles, porque a la llarga lo que fai qu'una llingua cuaye nun cuerpu uniforme ye'l so grau d'institucionalización (inclusión nel sistema educativu, apaición en medios de comunicación, asistencia a l'Academia, etc.)

Sólo d'esta manera aseguraremos que l'asturianu seya dafechu UNA LINGUA PAL FUTURU.

Pallabres del Presidente de l'Academia, Sr. García Arias

Al entamar el mio obligáu discursu y dar les gracies a la Fundación Municipal de Cultura del Conceyu d'Uviéu poles sos facilidaes, quixera facer la más fonda reconocencia coles meyores pallabres d'aliendu a toles persones, profesionales, profesores, instituciones, sociedaes de tou calter, etc. que col so trabayu llogren que'l día de les Lletres Asturianas s'afite comu un vezu obligáu col que mos alcontramos per mayu. L'Academia faise asina una voz más ente toes y apurre coles propies erbies el resultáu del so llabor pa qu'ente toos se faiga más prestosamente.

Alcordanza

De toes maneres dexáime facer darréu alcordanza d'un miembru de l'Academia, Llorenzu Novo Mier, desapaecíu en xunu pasáu.

Elli supo amestar una vieya tradición a la reivindicación d'anguañu y un sentíu de la llealtá llingüística percima les armadies con que quixeron trabalu. Por pautu de l'Academia, el númberu lliterariu de Lletres Asturianas faise nel so honor comu caberu homenax de los que valoraren la so llarga secha.

Acoyida

Pero güei l'Academia tien un motivu d'alegría al acoyer a un nueu académicu, al Dr. Genaro Alonso Megido, profesor estimáu ente nós pol so llaborar. Elli lleva trabayando branu tres de branu nos cursos de formación del profesoráu; vien investigando aspectos científicos de la llingua; a elli débese-y la recoyida de material toponímicu y lliterariu; collaboró na nuesa nueva lliteratura cola torna de testos. Nel presente inxértase na xunta de normalización na inxente obra que ye la igua del gran diccionariu que l'Academia tien ente les manes.

Por toes estes razones bien ta que se reconozan los trabayos que lleven xera al tiempu que se-y encamienta nun se galdir llaborando. El Dr. Megido sabe lo que quier dicir defender la llingua y na esperiencia de so conoz ú tán les consecuencies d'esi gran pecáu que ye defender el nuesu idioma.

Anque la so entrada ye nuna Academia alloñada del corporativismu nun debe escaecer que ye muncha la xente que direuta o indireutamente la fai vidable ornándola col so llabor

valoratible anque abondes vegaes tapecíu.

Güei quixera facer tamién alcordanza d'una d'estes persones, María Josefa Canellada, lluenxe de nós poles distancies pero percerca nos aliendos de que l'asturianu alite. Nella siempre alcontremos el sofitu al nuesu trabayu, siempre la bona comprensión pal nuesu actuar.

L'Academia, fai unos díes, apautóse dafechu, ensin abstención dala, p'axuntase al homenax que darréu-y ufiertarán persones y entidaes del mundu científicu. Ye un honor que s'inxeran ente nós miembros del so calter y cola so xenerosa collaboración.

Diez años de xera

Al nomar con esta curtia referencia a estes persones obligome tamién a facer alcordanza de que son yá diez años de llabor académicu de magar se presentare al públicu esta institución nel salón del Muséu de Belles Artes d'Asturies en mayu de 1981. Diez años, diráse, son pocos años y ye verdá si bien se mira; pero son diez años de munches vides, de les nueses, en que mos esguedeyamos por idees que mos paecien xustes y por un pueblu qu'apigaza, bien con unos aires de grandeza que nun son la so reblanea bien con un complexu d'incapacidá y despreciu que nun diz coles sos posibilidaes.

Nosotros quixemos collaborar pa que'l so futuru, que ye'l nuesu y el de los nuesos fíos, fora vidable. Y trabayamos na faza qu'escoyimos por abultamos que mos correspondía. Trabayamos na estaya llingüística y fexémoslo lo meyor que fomos pa ello. Xulgái si lo fexemos bien o si lo fexemos mal pero xulgái colos datos nes manes y encamentái a la xente que mos xulgue colos datos nes manes non coles coraes llevaes pol prexuičiu. La esposición qu'esta selmana s'asoleyó nesti mesmu edificiu, que llueu dirá a otros llugares d'Asturies, ye'l testimoni u más rellumante: Una xera de diez años que quier dicir 110 llibros daos a la lluz, y l'apaición de tres revistes, una lliteraria, otra antropolóxica y otra d'investigación llingüística con 40 números nes llibreríes lo que supón cuasimente 300 artículos d'investigación amás de collaboraciones varies y d'abondes informaciones. Diez años de xera son diez llamaes a otres tantes "Xornaes d'Estudiu" cola presencia ente nós de les persones mundialmente más nombraes ente los especialistas en Filoloxía Románica; suponen diez años de conferencies, charles, xuntes de discutiniu, cursos. Sí, diez años de trabayu que fexeron que podamos cuntar con un profesoráu xoven, xenerosu y capaz. Ye verdá, diez años son curtios pero foron abondos pa que'l casu asturianu seya yá conocíu nesa Europa casa vez más sollerte a los pequeños pueblos que nella s'inxeren, y que va conociendo'l nuesu procesu comu modelu digne d'atención y d'estudiu.

Esos son los diez años d'una institución del Principáu d'Asturies, democrática porque

los pautos fanlos los sos miembros, xusta honra de quien la caltién, xustu obleru qu'aguiya na conciencia de quien nun la curia comu correspuende.

La so nacencia fíxose gracies al formientu primeru de Conceyu Bable y a les iniciatives del entós conseyeru de cultura, Sr. Corte Zapico; el so futuru, de xuru, nun dexará de ser granible, col encontu de les persones y de les instituciones. Qu'esti mesmu añu la Facultá de Filoloxía s'apaute, nun fechu ensin precedente ente nós, pa que nel nueu plan d'estudios la llingua s'asitie, que na Escuela de Formación del Profesoráu los alumnos de Maxisteriu acueyan esta materia de mou xeneralizáu, que'l Departamentu de Filoloxía Española de la Universidá d'Uviéu encamientu que s'inxera la especialidá de Filoloxía Asturiana, too ello ye'l niciu que meyor pue escoyese pa dicir ensin mieu que'l futuru del idioma entama agora. Yá nun ye la llingua d'Asturies fala aldeana nin tosca nin espreciable. Ye una llingua que merez estudiase y sabese y que namái los incultos tarrecen na so ignorancia o los fatos anoxen nel so antiasturianismu.

Una llucha fosca

La nuesa esperiencia dizmos, de toes maneres, que nun foi fácil iguar el camín. Ye verdá, y ésta ye una de les claves del éxitu, que siempre que se pudo esplicar a la xente del pueblu qué yéremos, qué alendábamos, por qué naguábamos, la nuesa xente entendiólo dafechu, y si non toos diben ser defensores de la difícil causa nin un solu diba ponese darréu a la escontra. El pueblu asturianu, tamos nesa intelixencia, quier la so llingua a la so manera, siéntela y fálala, y nun-y prestaría que-y la desaniciaren.

Pero eso son, quiciabes dirá daqué, les mios interesaes pallabres, eso son, a lo meyor, les nuses interesoses esperiencias. Bono, pero tamién, que naide lo escaeza, son los datos incontestables de les encuestes y de la práutica na escolarización.

En sen contrariu, nin el puxu de la razón nin la fuerza de los fechos foi abondo pa dir, adúlces, pel camín recuperador. Hebo quien quixo venir predicamos nuevos imperios ensin pescanciar que yá nun teníen ciencia llingüística nos sos avirugaos archivos o ensin dase cuenta que perconocíamos el so foscu basiliscu de magar lleéremos les pallabres de Quevedo:

*Enfermas con respirar / toda la región vacía
y vuelan muertas las aves / que te pasan por encima.*

Y hebo tamién quien, avarientos na so priesa, llanzáronse a la pitanza guetando un bultable frutu que nun semaron.

En fin, estes foren les llábanes esnidioses del camín, que nun faíen falta pero que, alcontraes al pasu, triamos ensin esmolecimientu, y perpasamos ensin llerza. Toles grandes obres atopen enemigos, a vegaes envidiosos, a vegaes alloriaos, oportunistes siempre y siempre alloñaos del norte de los nuevos tiempos. Les coses son asina y sería otra la nuesa sociedá si naide nun dixera un res en viendo comu maurez y apicalba la reivindicación llingüística.

Que critiquen si ye que-yos presta, o que lleoanten si ye qu'a daquién-y abulta qu'ésta ye la so xera pero que se persepa mentantu, que nós siguiremos empuestos na mesma senda, aquélla que Clarín, antiacadémicu comu pocos, ufiertaba a la española:

“La Academia está obligada, si quiere cumplir su deber, a admitir todas las lecciones que se le den (...); si entre cien insultos viene una lección buena, hay que admitir la lección”.

Sí, acuéyase la lleición, una ente cien insultos.

Los fechos d'esperiencia

A lo llargo d'estos diez años deprendimos, sí, delles lleiciones, delles costosísimes lleiciones d'esperiencia, al alvertir que nel nuesu, comu país onde cuasi toos mos conocemos, con nomes y apellíos, amores y zunes, son lo mesmo les aversiones personales que les idees poles que lluchen les persones tarrecies.

Y tamién deprendimos cómo se dicten les condenes enantes de facer el condenáu la so pública defensa.

La llucha pola llingua quixo reducise a la llucha de persones mui concretes. Y el previsible trunfu xeneralizáu de la reivindicación llingüística quixo tapecese torgando socialmente a les persones más significatives. Les motivaciones personales fexéronse asina polítiques y el númberu d'implicaos entretex toa una rede d'inhibiciones y silenciu. Lluchar pola llingua d'Asturies castígase agora col sele silenciu. Nun dir alantre nel procesu recuperador quier xustifícase con una nueva “razón d'estáu”, que bauticen col nome de crispación pero que, curiosamente, naide ve nel pueblu.

La llucha d'estos años féxomos ver tamién qu'hebo muérganos y persones que sí foron a columbrar el fondu sentíu del nuesu facer. Y güei, a los munchos amigos y xente de lo más sano, axúntase'l sofitu manifestáu públicamente por sociedaes ciudadanes comu'l Coletiu Llingua y Enseñanza, Xunta pola Defensa de la Llingua, ADICA. Y el nuesu contentu ye pergrande cuando los dos sindicatos mayoritarios na enseñanza asoleyen el so

encontu al llabor académicu.

Si daqué deprendimos nestos años de llucha ye afitamos no que yá persabíamos, que nun se pue ser sectariu nel xuegu social. Y xustamente por eso deprendimos tamién ónde tán les fuerces favoratibles y ú les que xueguen cola polisemia de les pallabres rellacionaes con Asturias escaeciendo que nós damos importancia namái a los fechos.

¿Ú taben estos años los finxos? ¿Na escolarización dafechu, na presencia de la llingua nos medios de comunicación, na igua de los nomes de llugar, na cooficialidá?

Pues siguen tando ensin algamar esos moyones y más alloñaos, per medíes llevaes alantre por quien poco s'enfotó nel procesu.

¿Cómu ye posible, entós, que, colos aspectos fonderos de la reivindicación ensin llograr, pueda dicise que nun hai priesa, que la llingua nun ye prioritaria?

¿Cómu se pue dicir que primero hai qu'algamar poder y llueu vendrá too darréu?

¿En qué país se vive, con qué fuerces se cuenta pa dicir pallabres tan ensin sofistencia, tan ensin xacáu?

¿Cómu se pue rebaxar tanto la reivindicación llingüística que yá s'arrequexe l'asturianu nos cuentos y poesíes dexándolu alloñáu, sistemáticamente, de los mensaxes d'otra mena llanzaos, persiempre, n'otra llingua diglósicamente afitada?

De facer casu a dellos los niveles de reivindicación de güei nun llegaríen a los llograos en 1977. De guiamos por delles actitúes habría reconocese que los tiempos del Gaviotu o de Les Aventures de Pinín suponíen el nivel más afayaízu del procesu recuperador.

Si ési ye'l camín que mos aguarde poques enerxíes s'axuntarán nuna xera tan necesitada d'entusiasmu racional. Si'l modelu ye rebaxar les metes polos enquivocos cometíos, que se corrixan los que, col so amoriar, empicaron de problemes el procesu normalizador.

Una visión de conxuntu

De les mios pallabres naide pue deducir que mos esmolezamos namás poles coses llingüístiques, non. Siempre diximos que'l nuesu conceutu d'Asturies ye global, comu una estructura onde ca ún de los elementos xustifícase encadarmáu a los otros. Nun habrá Asturias ensin una política y una economía al serviciu del país, pero tampocu si se sotierra la llingua. Nun habrá Asturias ensin decisiones autónomes pero tampocu nun la llograremos fayendo de Madrid la cabeza de la nuesa cultura. Nun ver el conxuntu entrellazáu ye

empobinamos pel camín del provincianismu más ermu.

Nós nun damos alternatives polítiques nin económiqes, nin podemos dales, nin olivamos por dales. Pero sí llamamos l'atención porque sí tenemos idees y voz pa falar de les alternatives llingüístiques y culturales necesaries nesti pueblu.

Una llamada racional al futuru

Y si dicimos esto ye nel enfotu de facer llegar a quien correspuenda y a la sociedá toa que les nuses nun son actitúes motivaes por un allugamientu partidista. L'Academia, podemos glayalo al alto la lleva, nin ye un partíu nin va dar enxamás motivos pa que naide —xuiciosamente— camiente que pueda selo. Y más entá, y dicímoslo cola fuercia que dan los fechos y la propia hestoria, l'Academia nin tien partíu, nin pue tener partíu. Nesi sen, seyan los que seyan los resultaos de les consultes ellectorales, naide podrá identificar l'aceutación social de la llingua pelos votos de naide. La llingua nun tien partíu porque ente les munches opciones polítiques hai xente favorable al idioma.

L'Academia tien una voz y esa voz namái ye política na midida en que la cultura y la llingua s'inxerten nun inevitable contestu políticu; les nuses crítiques tendrán entós que s'acoyer nesi contestu de defensa de los drechos d'unos falantes y d'una sociedá.

Cuandu l'Academia fala podrá gustar a unos y nun prestar a otros pero failo y fairálo cola independencia de quien nun se ve xonció a ninguna fuerza política sinón pol venceyu de los sos estatutos, resultáu del pautu ente toes.

Poru, el nuesu allugamientu nun pue ser namás que de collaboración colos representantes de la sociedá. Pero collaboración crítica. Que naide camiente que vamos allabar al poder por ser el poder; naide foi a dicilo nel pasáu y a naide se-y darán les baces nel futuru. Pero que naide pescancie que vamos criticar por fadiar a daquién. Los qu'ensin caldia, esfrecidamente, analicen el nuesu facer con rellación a los poderes públicos a lo llargo d'estos años, tendrán que s'apautar pa damos la razón na xusteza de les nuses posiciones y más xulgando los resultaos. Cuandu mos opunximos a midíes o persones yera porque xulgábamos les midíes o les persones contraries al procesu o non acordies coles promeses qu'a esta Academia se-y fexeren.

Veamos, güei, el resultáu de les midíes criticaes o'l trabayu fechu por aquelles persones y decidamos si yera'l sectarismu o más bien la bona y arrecha conocencia lo que sofítaba les nuses postures.

Lo que nós ufiertamos, agora comu siempre, ye un trabayu solidariu pa salvar l'idioma

lo que supón delliñar y dibuxar nidiamente los pasos que van dase na escolarización, nos medios de comunicación, na toponimia y na oficilización. Ye asina de cenciello. Y sabemos qu'una amestanza de posiciones ye posible ente los asturianos de bona voluntá y políticamente intelixentes. Por eso mesmo atalantamos que quien tenga les responsabilidaes del Gobiernu va poder ser sensible a la reivindicación qu'asoleyamos. Nesti sen, percima de tou camudamientu políticu impónse la sollerte tranquilidá del dichu popular fechu versu por Caveda y Nava:

"Mande Xuan, mande Pedru ¿qué cuidado?"

Pa nós, avezaos a la llucha, son pallabres tan ciertes comu verdaderos aquellos versos de Lucas Fernández:

*"La fruta más dura / viene a sazón; / así el corazón más duro, madura; /
y así el amador / no pierda esperança / que siempre se alcança / remedio
al dolor".*

Na reivindicación llingüística asturiana afáyase namái un peligru; llamémoslu tosquedá, testonería, o falta de cabecees fríes. Y esi mal podría esconxurase nun país que, llector de Pérez de Ayala, sabe muncho de pates de raposa:

*"Cuandu la raposa cae na armadía, dicen que roye la pata fasta que la frañe
fuxendo llueu coles tres sanes".*

El problema xenérase namái cuandu a la rapiega nun se-y dexa otra xida que la de tarazar la pata porque, darréu, pue siguise lo peor.

Falemos posao que siempre ye d'aconseyar. Falemos munches vegaes posao que ta meyor. Un día diremos los munchos esfuerzos que l'Academia fexo pa falar posao y con quién. Entós, magar los llevantos de güei, perveráse quién yera dialogante y quién desfacia, na nueche, el texíu iguáu por Penélope a la lluz del día. Perveráse, sí, quién fexo, sacrificando idees perqueríes, lo indecible pol futuru del idioma d'Asturies y quien dio'l llombu a les más elementales propuestas de diálogu.

Una xera de toos

Nun quixera pesllar la mio intervención si nun ye fayendo a toos un brinde al llabor solidariu, sabiendo comu sabemos que ye posible un futuru pa la llingua si les coses se lleven alantre arrechamente y por munchos. Porque que naide nun diga que ye peravoratible si nada fai. Que naide que s'asitia en puestos de responsabilidá refugue trabayar

según les sos posibilidaes. Que naide tando d'acuerdu no fondero dexe que seyan los demás los que lleven toles cargues. Si les cargues son de toos ente toos hai que les repartir. Si la llingua se caltién col emplegu ¿Por qué los favoratibles, vergoñosos, dexen a otros la responsabilidad d'usala en públicu? Si falamos de que la llingua tea perpresente ¿Por qué hai xente que nun apurre coles propies ferramientes, cola propia pluma y cola propia pallabra?

L'Academia nun ta llamando a nenguna cruzada. Namái alvierte de la necesidá de llaborar. Cunten d'un investigador d'aniciu asturianu que facía los posibles pol retornu a España d'Américu Castro, esllarigáu de resultes de la guerra civil. L'argumentu qu'emplegaba yera cenciellu: "D. Américo, venga usté que col sofitu ufiertáu polos alemanes tendremos l'imperiu". A ello retrucó l'estudiosu: "Non, amigu, non; los imperios nun se regalen, gánense".

Sí, asturianos y asturianos, les llibertaes comu los drechos comu'l futuru gánense. Y nós, si quixéramos, seríamos a algamar esi futuru si ye que dalguna castra mos queda d'aquellos antepasaos de nueso de que fala'l Poema d'Almería:

"...l'astur pa naide nun ye odiosu nin fadiu; nin el mar nin la tierra ye a vencelos. Ye potente en fuerces, y nun tien llercia en beber les copes de la muerte (...). Comu nes seches de la tierra asina desprecia les foles del mar. Y naide ye a aventayalu si tien qu'arrebllagar percima les dificultaes qu'alcuentra".

Que seya asina.

UNA LLINGUA PAL FUTURU

ACADEMIA
DE LA LLINGUA
ASTURIANA

XII

**Día de les
Lletres Asturianes**

3 de mayu de 1991

Otros discursos con motivu del Día de les Lletres

*Asoleyamos tamién otres tres intervenciones públiques feches n'otros tantos actos con motivu del
XII Día de les Lletres Asturianas*

Discursu del Presidente del Gobiernu del Principáu¹

Hai ochu años qu'entamó, dende les instituciones asturianas, el lentu y perseverante camín de la conservación, recuperación y dignificación de la nuesa llingua; na xestación y desarrollu d'esta aspiración socialmente sentida contribuyeron enforma les entidaes, organizaciones y persones que, munchos años atrás, punxeron en marcha esti movimientu.

Mientras estes dos llexislatures, la postura del Gobiernu asturianu foi cásiqye siempre mal comprendida por unos y por otros. Recibimos crítiques de los defensores fervientes de la llingua y de los igualmente negadores o detractores. Seique nun yera posible d'otra manera, en considerando que'l filu conductor de la nuestra postura foi siempre'l d'actuar cola mesma *prudencia* que *decisión* y, dende ellos, dir abriendo un espaciu ampliu pa un consensu mayoritariu. Eses actitúes provoquen siempre la crítica de les posiciones radicales a les que, per otru llau, nunca nun negué llexitimidá, honestidá y la virtú de definir los polos de la controversia.

La nuesa actuación tuvo enmarcada siempre y nun podía ser d'otramiente, polos conteníos llegalos del Estatutu d'Autonomía p'Asturies. D'él deriven obligaciones, imperatives pa les instituciones y indicatives pa la sociedá asturiana, y tamién drechos, que la Institución Rexonal tuvo y tien el deber d'asegurar y faer respetar.

Pero la nuesa actuación, nel marcu del Estatutu, tuvo tamién el motor de les nuses convicciones. Pensamos que la llingua asturiana ye un rasgu de nós mes-

¹ Nun actu públicu na *Biblioteca d'Asturies* d'Uviéu.

mos, ensin el que la nuesa identidá coleutiva diba tar incompleta, y un patrimoniu valiosísimu de la nuesa cultura, que tamos obligaos a preservar y engrandar, porque ensin él díbemos ser culturalmente más probes. Pero ye tamién, na construcción d'Europa, un acervu de diferencia y, asina, una contribución al gran proyeutu européu de la diversidá. Nesa diversidá radica'l valir singular d'Europa, lo que la fai distinta, suxerente y creadora.

L'establecimientu del Serviciu de Política Llingüística, l'apoyu a l'Academia de la Llingua Asturiana, l'ampliu programa de subvenciones y ayudas a la normalización, los programes y campañaes específicamente dirixíos dende'l Gobiernu a la mentada normalización, el llabor de la Xunta Asesora de Toponimia, les ayudas a la edición de llibros y publicaciones n'asturianu que direuta o indireutamente lleguen a la mayor parte de los publicaos, el llabor de traducción, estudiu y asesoramientu llingüísticu, son delles de les xeres desendolcaes.

Ente toes elles destaca, de manera especial, el procesu paulatinu d'introducción de la enseñanza del bable na educación, enmarcáu nel conveniu esistente ente'l Principáu y el Ministeriu d'Educación y Ciencia. De los seis centros pilotu que nel cursu 84-85 entamaron col procesu, con dalgo más de mil trescientos alumnos, sólamente na Enseñanza Xeneral Básica pasóse nel cursu 90-91 a cuasimiente doscientos centros, con dieciséis mil seiscientos cincuenta alumnos, de los qu'una parte, tovía pequeña, correspuende a les Enseñances Medies.

Nun diré que toi plenamente satisfechu d'estos años. Non siempre foron posibles los alcuerdos políticos y los apoyos sociales y institucionales. Les controversies públiques, nes sos fases agudes, llustraron tamién el ritmu del proyeutu.

Pero cuandu dalgún día se faiga balance d'esti periodu cuento que toos tarán comigo en que, a lo llargo d'él, y en circunstancies abondo difíciles, cásique siempre metanes la incomprensión, quedaron sentaes les *bases* y construyíos *cimientos*. Riba d'ello, habrá que dir levantando adúlces l'edificiu. La tarea de revitalización d'una llingua marxina pola hestoria ye mui llarga y complexa, nun se mide n'años, tien un "tempo" lentu, que ye'l propiu de la conciencia mesma y los usos de la sociedá. Na construcción d'esi edificiu va ser determinante la conquista d'un apoyu social efeutivu ampliu, firme y serenu, más p'allá de les reacciones sentimentales y más p'acá de les minoritaries dogmátiques. Tamién van ser importantes la prudencia y l'equilibriu en tolos que tengan especial responsabilidad, dirixentes de movimientos y instituciones, alministradores y gobernantes, a cualquier de los niveles. Con tola sinceridá nun dulto d'ellos.

El diálogu, la renuncia a cualquier dogmatismu, la transaición, la cons-

trucción perseverante de posiciones comunes, el pautu, son les recetas que yo intenté, con resultaos munches veces, otre ensin él. Pero nun hai otre recetas, y del bon sentíu col qu'estes s'apliquen depende, por tanto, el futuru de la nuesa querida llingua, na que dalgún día, deseyo y espero, van sentise reuníos tolos asturianos.

Munches gracias

Pedro de Silva

Discursu en nome de la "Xunta pola defensa de la Llingua"²

Bones tardes a toes y a toos. En nome de la XUNTA POLA DEFENSA DE LA LLINGUA ASTURIANA voi dicivos unes pallabres cola brevedá que pide la ocasión y porque, en realidá, dir a una manifestación yá ye un actu abondu consciente comu pa depués aguantar los discursos colos que dacuandu nos castiguen.

Habría que se facer una pregunta: ¿por qué ye preciso —un añu más— lluchar pola reconocencia llegal del asturianu comu llingua oficial? Si facemos acordanza de magar s'empezó a reivindicar aquello de "bable nes escueles" nel 75 o'l 76, hasta güei, veremos que camudaron dalgunes coses na situación de la llingua asturiana: hai una Academia de la Llingua Asturiana, tán publicándose llibros, corrixóse dalgún indicador en dalguna carretera y nuna pequeña parte —mui pequeña— de les escueles d'Asturies depriéndese asturianu. Eso, comparándolo con nada, ye daqué. Eso, amás, vien dao porque hubo xente nestos años que lo reclamó. Pero eso nun ye abondo. Porque si lo que se quier ye qu'esta llingua nuesa tenga futuru, si de verdá queremos da-y al asturianu la importancia que merez, nun hai que quedar clisáu mirando pal agora sinón pa d'equí a unos años. Y tenemos que nos preguntar si lo que fexo'l gobiernu asturianu ye abondo, si'l procesu nel que tamos va empobináu a potenciar la llingua cada día más na sociedá asturiana o si, polo

² A lo cabero la manifestación del 3 de mayu.

contrario, nun nos podemos enfotar porque tovía nun fomos quien a tornar el procesu de desanicu del asturianu. Tenemos que ver si güei l'apreciu pola nuesa llingua medró, si los que s'avergoñaben de falar van perdiendo la vergoña, si aumenta'l númberu de nuevos falantes d'asturianu, si tenemos la posibilidá llegal d'usalu ente los organismos públicos, si se ve televisión n'asturianu, si a los guañes-y lu deprienden na escuela, si los nomes tradicionales tán respetaos oficialmente. Eso, y sólo eso, pue facenos ver si hai en qué s'enfotar o si seguimos reculando. Si nun s'avanzó abondo, si la mayoría de la xente nun considera mui importante tomar midíes series no qu'a la llingua se refier, si'l gobiernu asturianu nun fai la política llingüística que debiera, mal vamos.

En nengún país del mundu se fala l'asturianu: namái equí, n'Asturies. Y si n'Asturies l'asturianu nun tien les midíes llegalles que faen falta pa la so proteición y desarrollu, esto ye, si l'asturianu nun ye llingua oficial n'Asturies, ¿qué posibilidaes-y queden de supervivencia?

Figúraseme que tamos zarraos nun círculu del que nun somos a salir. Dientru d'esi círculu hai un nivel de conciencia llingüística tan poco espardíu ente la población, qu'esto fai que la esixencia de midíes polítiques series al gobiernu asturianu nun seya una demanda mayoritaria, abondo mayoritaria, comu pa intranquilizalu. Asina pue seguir faciendo esta ruina politiquina en materia llingüística, más de xestos que d'otra cosa. Y cuando dicimos midíes series queremos dicir reconocencia llegal de la llingua, enseñanza xeneralizada n'asturianu, endrechamientu de la toponimia, medios de comunicación n'asturianu y campañes de diginificación de la llingua. A esi gobiernu, ocupáu n'otros faceres que-y puen dar más votos, nun-y da más que l'asturianu se pierda o se conserve. Nun ye cosa que-y quite'l sueñu. Y equí zárrase'l círculu, porque ensin enseñanza, ensin televisión, ensin proteición llegal, l'asturianu sigue perdiendo terrén.

Pos bien, hai que dicir que güei, el muérganu responsable de tomar eses midíes ye'l Serviciu de Política Llingüística. Y nesti momentu, cuando la política oficial que se faiga ye decisiva pa la normalización de la nuesa llingua, esi Serviciu, esa oficina, a lo que se dedica ye a financiar producciones editoriales a los sos allegaos, ensin dar un solu apoyu a organizaciones que, comu la Xunta, trabayen pola oficialidá del asturianu, cuestión esta que sí ye prioritaria agora, cuando lo que ta en xuegu ye la supervivencia, non de los escritores, sinón de la llingua asturiana. Y eso, nin ye serio, nin ye honrao.

La XUNTA POLA DEFENSA DE LA LINGUA ASTURIANA ye sabedora de que güei ta lloñe de les sos posibilidaes concienciar a la mayoría de la población d'Asturies de la importancia de facer l'esfuerciu, agora, de lluchar pol asturianu. Nun arrenun-

ciamos a ello. Pero lo que güei sí ye posible y necesario ye qu'aquella xente que tien más sensibilidá hacia la so llingua, hacia la so cultura, trabaye aunío en defensa del asturianu. El llabor de caúna o caún na so estaya —partíu políticu, sindicatu, asociación cultural, grupu folklóricu...— val de muncho y asina hai que lo valorar. Poro, cuando llevantemos la voz pa defender lo nueso tien que se nos sentir. Lo que seya en favor del asturianu hai que lo apoyar toos, ensin duldes, ensin otres prioridaes. Tenemos que formar un piñu qu'enteponga, penriba de toles diferencies, penriba de tolos intereses políticos y particulares, penriba de toles circunstancies coyunturales, la necesidá de trabayar xuntos, faciendo un noyu que naide seya a desanoyar, que defenda la llingua y cultura de nueso, que nun dea nin un pasu atrás, y que puea ser el formientu d'un auténticu movimientu de recuperación llingüística y cultural n'Asturies. D'eso depende poder frayar esi círculu nel que tamos —nós y la nuesa llingua— zarraos.

Construyir un movimientu ye un trabayu duru, les más de les veces anónimu y poco aponderáu. Reconozamos que güei n'Asturies defender la llingua d'esti país nun ye'l camín más fácil, nin personal nin profesionalmente. Y tal comu tán les coses nin siquiera hai garantíes de qu'esi apuesta vaya ganase. Pero ¿podemos acasu escoyer? Hai camín andáu y munchos de nós yá nun podemos desprendernos del orgullu recuperáu de ser parte d'esti pueblu. Si somos o non a cambiar el futuru, veráse, pero nel presente taremos nel sitiü que nos correspuende.

Y tampocu nun escaecemos que, día a día, hai xente nuevo que toma conciencia, que yá nun s'avergña y que diz ensin complexos: soi asturianu o asturiana y ésta ye la mio llingua.

Los qu'entamemos esta manifestación y los que güei tamos equí nun vamos recular. Siguiemos pidiendo a esti gobiernu y al que venga les midíes polítiques necesaries p'algamar la plena normalización de la llingua, a les que, comu asturianos y asturianes, tenemos drechu. En defensa de la nuesa llingua, ¡L'ASTURIANU, LLINGUA OFICIAL D'ASTURIES!

Xosé Miguel Suárez

Discursu del Xefe d'estudios de la Fundación Revilla-Xixéu³

Aconceyámonos otra vegada'l "Día de les Lletres Asturianes" na so 12 edición, nun actu tresnáu pa los alumnos d'EE.MM., por cincos centros de Xixón: Institutu Xovellanos, Institutu Feijoo, Institutu Politéunicu, Centru d'Enseñances Integraes y Fundación Revilla-Xixéu.

Doce años de celebración festiva y reivindicativa que resume una dómina de XX años de 'Recuperación' de la cultura y la llingua d'Asturies.

Venti años a la búsqueda de la perdida identidá nos nuevos nomes y apellíos coleutivos. De 'Remanecimientu' de la nueva llingua milenaria.

Dicía Antonio Machado: "La orixinalidá d'un pueblu determínase principalmente en virtú de dos elementos esenciales: la continuidá de la tradición en ca momentu de la so hestoria, y la seguranza pa caltener la vocación que l'alienda, y facela efeutiva nel organismu de la sociedá humana" (Machado, Antonio. *Poesías Completas*. Ed. Espasa-Calpe. Madrid, 1979).

¿Cuántos trabayos, esmoliciones, alderiques y esfuercios económicos pa da-y a la nueva cultura, a la nueva llingua "continuidá nesti momentu de la so hestoria", faciéndola mediu normalizáu de comunicación social?

Pa ello hai qu'algamar que seya:

I. Una llingua moderna nes sos funciones

Reivindicamos la so diginidá y capacidá nun emplegu xeneral y en tolos campos. Na nueva neñura vivímosla comu llingua familiar, poética y cómica. Agora queremosla en toles dimensiones que cinquen la comunicación falada y escrita: novela, teatru, enseñanza, ciencia, prensa, radio, televisión, música, etc.

Ensin la so asunción polos grandes medios de comunicación social de mases, ye imposible esta xera.

³ Nun actu fechu nesti centru de Xixón.

II. La llingua llariega d'Asturies

Que mos identifique comu pueblu. De xuru que nun ye la única carauterística identificadora, pero sí d'un calter referencial perimportante y non escluyente.

Ella ye la mayor bayura de la nuesa cultura, frutu de la so criación espiritual. Delante d'un arropellamientu de lo cultural de nós, polo "folklórico" y lo "típico", la llingua ye la febra fondera del nuesu ser, un llazu familiar más pa xunir a tolos asturianos.

III. Una llingua escrita unificada

Pa sobrevivir y esporpollar tien qu'algamar no lliterario y nel deprendimientu un calter estándar o xeneralizáu, nel que se van reconocer del meyor mou posible les estremaes variantes qu'hai nella.

Magar que tenga en sí l'envís de reflexar la falada, la "llingua escrita lliteraria" caltien una clave novedosa pola imposibilidá de recoyer toles diferencies de la nuesa llingua, qu'alita dempués de tantos sieglos d'un mou maraviosu pero tamién non espurechu.

Perafitada na variante de más bayura lliteraria y de más númberu de población, la "llingua escrita lliteraria" anque "sacrifica" elementos diverxentes, failo nun terrén específicu, el del "asturianu xeneral escritu" pol so calter supradialectal. Ye un requerimientu del bien d'ASTURIES (con mayúscules) no llingüístico.

Poru la importancia d'una Gramática y d'un Dicionariu Normativos. La "llingua común escrita" posibilita'l caminar con dignidá a toles llingües del mundu: francés, italianu, alemán, rusu, etc.

IV. Una llingua que recurre a los nuestos clásicos y a los sos oríxenes llatinos

Magar que desendolcada a lo llargo los sieglos, la nuesa llingua vieya y moza tien nellos, escritores privilexaos, braeros modelos referenciales colos qu'esfronter la nuesa renovación lliteraria.

Un Dicionariu d'Autoridaes sedría'l gran sofitu.

La comparanza col llatín esclaria la so evolución y capacidá d'anovaos recur-

sos llingüísticos.

V. *Una llingua clara y lóxica*

Qu'al esbordar l'ámbitu familiar, tórnase nuna ferramienta afayaíza de tresmisión de cualisquier pensamientu.

A diferencia del estadiu de lo falao, la "llingua escrita lliteraria" amuesa fenómenos, operaciones y conceutos abstractos. Ye quien a iguar con orde, el mundu emocional de la nuesa espresividá y asoleyalu nun orde afayaízu de pallabres, y nuna estructura morfolóxica y sintáctica.

Ye tou un trabayu analíticu y gramatical.

VI. *Una llingua con recursos propios*

Nun somos un apéndiz d'otres llingües. La depuración y normativización de la llingua buscará criterios dientru de sí mesma, pescanciando'l desendolque de les otres llingües derivaes del llátín, nun estudiu de gramática hestórica y comparada.

Sometíu al pesu hestóricu del castellán, y nun períodu de recuperación, l'asturianu tien d'afayar nelli recursos fonéticos, morfolóxicos, sintáuticos, etc., que faigan posible'l desendolcamientu internu.

VII. *Una llingua hermana n'igualdá con otres llingües romániques*

Remanecida del llátín, la nuesa llingua llariega tien munchos paecíos con cualisquier d'estes llingües. La identidá morfolóxica, fonética, etc. ye una resultancia de soluciones semeyantes na evolución llingüística.

Dicía Machado que na orixinalidá d'un pueblu taba tamién "la seguranza pa caltener la vocación que l'alienda, y facela efeutiva nel organismu de la sociedá humana".

Na xera específica del Gobiernu Asturianu no llingüístico ¿ónde ta la seguranza, la firmeza, la efeutividá pa caltener anguañu un aspeutu perimportante de la nuesa tradición cultural que ye la so llingua?:

- Cuandu la ufierta voluntaria pal deprendimientu del asturianu ye enaína tan

esgalichada, y afeuta a un númeru de Centros pequeñu, na comparanza col conxuntu d'ellos.

- Cuandu nes EE.MM. nun hai una asignatura alternativa a la de Llingua Asturiana. Poro ye necesario un esfuerciu voluntaristicu nos xóvenes y un plus d'hores llectives.

- Cuandu se niega a estos profesores un estudiu especializáu del asturianu na mesma Universidá d'Asturies.

- Cuandu Centros comu la Fundación Revilla-Xixéu lleven años col pidimientu d'un profesor pa 12 hores llectives, y perfacer dafechamente asina'l ciclu académicu de cincú años, no que cinca a l'asignatura "Llingua y Cultura d'Asturies".

- Cuandu nun hai una Llei de la nuesa Xunta Xeneral o un Decretu del Gobiernu del Principáu qu'esclarie con dignidá los drechos que l'Estatutu d'Autonomía da al bable y al asturianu-falante.

- Cuandu la nuesa Universidá nun da'l pasu definitivu pa la implantación de la llingua asturiana na Facultá de Filoloxía y n'otros Departamentos, paralizando'l so deprendimientu a los alumnos de EE.MM., y torgando la formación afayaíza de profesores, estudiosos ya investigadores.

- Cuandu ta allonxada de los medios de comunicación social de mases.

- Cuandu nun ta resueltu'l tema de les inscripciones oficiales, nin la toponimia, nin poder votar n'asturianu nes próximes Eleiciones, etc., etc., ¡llargos etcéteres!

Nun hai solución pa una bona parte d'estos pidimientos, ensin algamar les prometíes competencies na Educación. Tamién nuna actuación consecuente cola realidá cultural d'Asturies, y na puesta en camín del proyeutu de Radio y Televisión d'Asturies...

El resume de tolos que deseyamos algamar, ta en que con una llibertá efeutiva'l que quiera deprender y emplegar en tolos terrenos l'asturianu puea facelo.

Equí ta la clave de la suxerencia que'l mesmu Defensor del Pueblu, Xuaquín Ruiz-Giménez, amosó en carta al Presidente del Gobiernu Asturianu del 2 de marzu de 1987.

Les bases xurídiques tán nos artículos 4, 9.2.e, 10.1.11 del Estatutu, nos artículos 9.2, 10.1 y 2, 20.3, 44.1, 46 etc. de la Constitución Española.

Son yá cuatro llargos años...

Nun queremos tampocu escaecer los llogros de los caberos años, impescanciables venti años enantes. Agradecémoslos.

Pero en conxuntu, nun podemos dar "l'aprobáu" al Gobiernu Asturianu n'actuación en materies culturales llingüístiques.

Esto pescáncienlo bien los alumnos equí presentes: el Gobiernu del Principáu nun merez l'aprobáu nel tratu al asturianu, y cuando ún nun tien una asignatura aprobada nun pue seguir p'alcantare mentantu nun la apruebe.

¿Podrá aprobase al Gobiernu na próxima llexislatura? ¿Hai bases perafitaes pa que puea "recuperar" esta asignatura pendiente?

L'amor a Asturias tien munchos moos, pero ún d'especial dignidá y curiáu ye aquello que nos fai ser *más Pueblu, más Comunidá, más Solidarios*.

Enfotémonos nel futuru, nes fuerces sociales de la nuesa Tierra, nes Entidaes qu'anden a la tema por defender lo nueso, nos profesores y alumnos que comu los d'esti actu, nagüen por una Asturias meyor no fondero del so calter hestóricu.

Anguañu tán presentes entovía, les pallabres de Teodoru Cuesta:

*Pa dalgunos el bable ye enoxosu
y pa munchos quiciabes revesosu
que n' Asturias nacíos, so dulzura
nun saben estremar nin so ternura.*

Federico G.-Fierro Botas

**Pon na conocencia de l'Academia
les anuncios rellacionaes cola nuesa
llingua y cultura.
Llama al 521 18 37 o
escribe al apartáu 574 d'Uviéu**

Manifiestu

Pol drechu al deprendimientu del asturianu

Les organizaciones firmantes, deseoses toes elles d'una verdadera Escuela Asturiana, quieren poner en conocencia del Pueblu Asturianu, del Gobiernu Autónomu y del Ministeriu d'Educación y Ciencia lo que va darréu:

LA LINGUA ASTURIANA YE LA LINGUA D'ASTURIES, ensin embargu, anguañu ta en vigor un Estatutu d'Autonomía que, ayenu a la nuesa realidá llingüística, nun reconoz la oficialidá del asturianu. Ansí, nel so probe Artículu 4^u diz: "El bable gozará de proteición. Daráse puxu al so emplegu, al so espardimientu nos medios de comunicación y al so deprendimientu, respetando, en tou casu, les variantes locales y la VOLUNTARIEDÁ NEL SO DEPRENDIMIENU".

Ensin escaecese de la necesaria oficialidá de la nuesa llingua, desiximos güei'l cumplimientu real d'esi Artículu 4^u. Los/es asturianos/es tienen drechu a aprender llibremente la so llingua nos centros educativos. Pero nun foi fasta'l cursu 1984/85 cuando la Consejería d'Educación, Cultura y Deportes y el Ministeriu d'Educación y Ciencia tomaron les primeros midíes reales: 10 colexos d'EXB foron nomaos Centros-Pilotu pal Deprendimientu de la Llingua Asturina y finaron esi llabor nel pasáu cursu con unos resultaos pedagóxicos y llingüísticos perpositivos. Tres estos seis primeros años d'escolarización del asturianu atopámonos con que sólo poco más de cien colexos d'EXB y un puñáu de centros d'EE.MM. ufierten esta asignatura al so alumnáu.

Debe tenese en cuenta que más del 70% de los/es escolinos/es d'esos colexos van a les clases de llingua y fainlo voluntariamente, col sofitu de les sos families y de los/es enseñantes. Un respaldu tan seriu a la escolarización del asturianu por parte d'estes comunidaes educatives desfái la engañifa de que "yá tocamos techu" nesti procesu. Y debería valir a les dos alministraciones comu prueba ñidia de que tienen la obligación política de xeneralizar y dignificar esta escolarización.

La obligación de xeneralizala pasa porque dexe d'incumplir l'artículu 4^u l'Estatutu. Agora incúmplenlu dafechu al desixir que seyan los Consejos Escolares los que den o non

l'aprobación pa escolarizar l'asturianu, nun centru educativu; ello supón, na práutica, que na mayor parte de los centros d'Asturies los/es estudiantes y pas/mas nun puen exercer el drechu a deprender l'asturianu, cenciellamente los sos Consejos Escolares tórguen-yoslo porque nun conocen esa posibilidá y nun se plantegaron la cuestión o, lo que ye más sangrino entá, decidieron abiertamente nun incluyir esta materia nel currículum del centru. Nun hai voluntariedá real nel deprendimientu de la Llingua Asturiana si los/es estudiantes y pas/mas nun puen decidise pol so estudiu.

Hai qu'ufiertar l'asignatura de llingua asturiana en tolos centros educativos d'Asturies y en tolos niveles (Preescolar, EXB, FP, BUP, Universidá, Adultos...)

Y esa ufierta tien de ser siempre dientru l'horariu escolar normal, non comu agora nes EE.MM., que se tien de dar fora l'horariu col claru oxetivu de reprimir el sofitu mayoritariu que los/es estudiantes presten a esti procesu d'escolarización.

La obligación política de dignificar la escolarización del asturianu pasa necesariamente pela Oficialidá pa la nuesa llingua y porque'l Gobiernu d'Asturies seya titular de les Competencies Educatives. Pero, pa con ello, deben tomase estes midies urxentes:

Reconocer la especialidá de Llingua Asturiana na Escuela Universitaria de Formación del Profesoráu d'EXB y na Facultá Filoloxía de la Universidá d'Asturies. Sofitar, mentantu, los cursos d'asturianu pa enseñantes de l'Academia de la Llingua Asturiana.

Reconocer el drechu de los/es trabayadores de la enseñanza a ser habilitaos/es na especialidá de llingua asturiana.

Respetu a la normativa ortográfica fixada pola Academia de la Llingua Asturiana.

Dotar a los centros educativos del presupuestu necesariu pa esta escolarización, que supón una materia más.

Normativa d'horarios máximos y mínimos pa la escolarización del asturianu, iguales a los fixaos pal castellán.

Tres d'estos seis años de trabayu granible nos Centros-Pilotu naide nun pue atopar esculpies. Ye posible inxertar la nuesa llingua nes escueles con un plantegamientu educativu coherente, con bonos resultaos formativos y con una mayoritaria participación de la comunidá educativa.

La non aplicación de midies tales, que suponen xeneralizar y dignificar la escolarización de la Llingua Asturiana, sólo podría entendese agora comu una pernida forma de represión llingüística, lo que sabemos ayeno al interés de tou gobiernu democráticu. Poro, dientru la

sensibilidá universal de respetu a les llingües y cultures de los pueblos, pidimos al Gobiernu d'Asturies y al Ministeriu d'Educación y Ciencia una iniciativa urxente que garantice dende'l presente cursu escolar los drechos llingüísticos del Pueblu Asturianu.

Conceyu d'Estudiantes Nacionalistes, Xunta pola Defensa de la Llingua, Sindicato de Estudiantes, Sindicato de enseñanza de CC.OO., SUATEA, Coletiu Llingua y Enseñanza, Federación Asturiana d'Estudiantes Progresistes, Confederación Asturiana d'Asociaciones de Pas d'Alumnos-COAPA.

Profesores esllarigaos

Testu d'un manifestu

La *Coordinadora de Profesores* n'espeutativa y desplazaos d'Asturies quier asoleyar nesti día perseñaláu pa la cultura asturiana:

Que les sos reivindicaciones nun son sólo llaborales, sinón que cinquen de lleno a les discriminaciones de toa mena que padez Asturies: dengún otru pueblu del estáu español unviaría al esiliu forzosu a 250 trabayadores de la enseñanza ensin que seya oxetivamente necesario. Ésta ye otra de les milenta pruebes que los gobernantes d'Asturies mos ufierten del so ciego servilismu. El trabayu docente que cuantayá vienen desendolcando estos enseñantes inxeríos dafechu nel nuestru mediu sociocultural camúdase en desaniciamientu, en frayadura de proyeutos d'innovación pedagóxica y, en xeneral, torga'l llabor calláu pero efeutivu que dende les aules sofita la cultura del nuesu pueblu.

Poru, facemos un llamamientu a toos aquellos que s'enfoten nel surdimientu de lo asturiano pa que col so puxu, col so trabayu y cola so solidaridá andechen na igua de la problemática qu'afeuta a los profesores n'espeutativa y desplazaos d'Asturies.

3 de Mayu 1991

Llingua Asturiana na Universidá d'Uviéu

La Xunta de la Facultá de Filoloxía de 15 de febreru de 1991 apautábase colo que propunxere la “Comisión de Docencia” iguada con motivu de la redaición de los nuevos planes d'estudiu, y onde taben representaos tolos departamentos. La so propuesta yera que s'inxiriere una materia, *Llingua Asturiana*, ente les optatives ufiertaes a los alumnos de los dos primeros cursos. La votación fexo ver 26 votos favoratibles con namái 12 a la escontra y 12 abstenciones.

Comu siempre pasa colos que difícilmente almiten les decisiones democrátiques, Emilio Alarcos Llorach, sofitaú *in voce* pola so muyer Josefa Martínez Álvarez, y Francisco García González, presentaron un papel a la escontra.

Especialidá de *Filoloxía Asturiana*

El 29 de mayu la Xunta de la Facultá de Filoloxía apautábase pa que s'entamaren les diligencies necesaries pa llevar alantre la creación de la especialidá de *Filoloxía Asturiana* dientru los estudios que la Universidá d'Uviéu ufierte a los sos alumnos.

A lo llargo cuatro hores discutióse llargamente asoleyándose dos postures claramente contrapuestes. El trunfu de les posiciones favoratibles vien sofitaú poles estayes más dinámiques y progresistes de la Universidá mentantu que les contraries dafechu a l'asturianización de los planes d'estudiu caltiénenles profesores que ven tolos díes menguar el so vieyu poder y prestixu.

Foi'l Departamentu de Filoloxía Española quien fexo la propuesta pal llogru d'una especialidá de *Filoloxía Asturiana* na so xunta de 24 de mayu de 1990 pero, llamentablemente, hebo d'aguardase un añu enteru pa que'l decanu, José Ramón Fernández González, tuviere a bien llamar a xunta de Facultá. Más entá, féxose la xunta nunes feches, el 29 de mayu, en que yá tán, na práutica, ausentes los alumnos de la Facultá, desaniciaes les clases delante la inminencia de les pruebes de xunu.

III Alcuentros nel Camín

Baxo'l títulu "Los Pueblos de la Edá de Fierro n'Asturies" celebráronse en Mieres del 27 de mayu al 9 de xunu los III Alcuentros nel camín entamaos pol *Grupu L'Aniciu*. Con un programa dixebráu en tres estayes: Ciclu de conferencies (con especial procuru pol tema llingüísticu), festival folk y esposición de material gráficu, los III Alcuentros cuntaron cola collaboración de la Universidá d'Asturies y l'Ayuntamientu de Mieres.

Conferencies de los profs. Metzeltin, Ned Thomas y Curtis Blaylock

El vienres 20 de febreru daba una conferencia na Universidá d'Uviéu, brindáu pola Academia de la Llingua, el Prof. de la Universidá de Viena Michael Metzeltin col títulu «El asturiano en el *Lexikon der Romanistischen Linguistik*.

Tamién invitáu pola Academia faló'l 12 d'abril nel llar social de la cai Santa Cruz el prof. de la Universidá de Gales, Ned Thomas, onde se fexo un análisis del asitiamientu de les llingües minoritaries europees.

El 22 de mayu, per otu llau, tamién col brinde de l'Academia de la Llingua, faló na Facultá de Filoloxía'l prof. W. Curtis Blaylock, de la Universidá d'Illinois, sol verbu asturianu.

XIII Día de les Lletres Asturianes

L'Academia de la Llingua apautóse pa que'l *XIII Día de les Lletres Asturianes* se celebre'l 8 de mayu de 1992.

Llingua escaecida

A primeros d'abril y con motivu d'un coloqui u nel programa 'La Clave' sobre les llingües hispániques dirixíu pol «asturianu» José Luis Balbín, l'Academia y otres asociaciones protestaron a la cadena de TV *Antena 3* pola so discriminación fecha a la llingua asturiana. Esti foi el fax empobináu pola Academia:

Increíble posición sectaria de Antena 3. Protestamos enérgicamente por exclusión de la Lengua Asturiana del debate anunciado sobre "Lenguas Hispánicas".

Academia de la Llingua Asturiana

Actes

Llectures pa rapazos 1991

Axuntáu'l xuráu calificador del concursu "Llectures pa rapazos" de 1991, entamáu pola Academia de la Llingua Asturiana, y formáu polos señores D. Ramón d'Andrés Díaz, faciendo de presidente, Dª Serafina García González, de secretaria y D. Xosé Antón González Riaño de vocal, apautóse no que sigue:
Premiar los trabayos titulaos:

1. *El cuélebre y l'home l'espaci u* del que ye autor D. Enrique Carballeira Melendi.
2. *Que seya pela nueche* del que ye autor D. Alberto Cobreros Gil.

Uviéu, 5 de marzu de 1991

Creación Lliteraria 1991

Aconceyáu'l xuráu del Concursu de "Creación Lliteraria" 1991, Premiu 'Llorienzu Novo Mier', empobináu pola Academia de la Llingua Asturiana, y compuestu polos Sres. Miguel

Ramos Corrada, comu Presidente, Vicente García Oliva, comu Secretariu, y Xosé Ramón Iglesias Cueva, comu Vocal, a la vista los trabayos presentaos, apáutense na siguiente resolución: *Declarar 'ermu' el concursu*

En Xixón, a 11 de marzu de 1991

Concursos d'Investigación 1991

Axuntáu'l Xuráu de los Concursos d'Investigación qu'entama l'Academia de la Llingua Asturiana, compuestu polos Srs. X. Ll. García Arias comu Presidente, Ramón d'Andrés comu secretariu y Ana María Cano González comu vocal, apáutase no que sigue:

* Concédese-y el primer Premiu de 75.000 pesetes, de recoyida de material toponímicu, al trabayu tituláu *Toponimia de la parroquia de Tapia*, del que ye autor Xosé Miguel Suárez Fernández.

* Concédese-y el segundu Premiu de 25.000 pesetes, de recoyida de material toponímicu, al trabayu tituláu *La parroquia martinoaureliana de San Andrés de Llinares*, del que ye autor Xulio Llana Fernández.

* Propónse-y al Plenu de l'Academia de la Llingua Asturiana que se-y conceda un accésit de 25.000 pesetes, na estaya de recoyida de material toponímicu, al trabayu tituláu *Parroquia de Bermiegu (Conceyu de Quirós)*, del que ye autora Josefina Álvarez Viejo.

* Declárense ermos los demás concursos d'investigación.

Uviéu, 20 de mayu de 1991

Concursos 1992

Creación Lliteraria Premiu «Llorienzu Novo Mier»

L'Academia de la Lingua Asturiana llama a tolos escritores y persones enfotaes a un concursu de creación lliteraria en prosa dientru estos finxos:

1. Puen participar toles persones interesaes col númberu d'obres que-yos pete.
2. Premiaráse aquel trabayu ensin asoleyar qu'a xuiciu del xuráu presente más valir lliterariu. El premiu pue quedár ermu.
3. La temática ye llibre. La llargura del rellatu ha tener, polo menos, 50 folios, estremaes les llinies a dos espacios.
4. L'Academia comprométese a asoleyar la obra premiada y correspuénden-y los drechos que se sigan darréu. Les obres non premiaes nun se tornarán a los autores pero éstos podrán, pela so parte, faer usu de les copies non presentaes.
5. Premiaráse'l trabayu ganador cola so emprentación y daránse 25 exemplares al so autor.
6. El 15 de xineru de 1992 piéslase'l plazu de recoyida d'orixinales. Éstos habrán empobinase al apartáu 574 d'Uviéu nun sobre ensin remite. Dientru'l sobre habrá dir otu, zarráu, coles señes del que concursa.
7. Puen participar tolos miembros d'esta Academia pero non los de númberu.
8. El xuráu del concursu escuéyelu l'Academia de la Llingua nuna de les sos xuntes ente les persones que-y paezan aparentes. Formaránlu tres miembros.
9. El resultáu del concursu asoleyarálu oficialmente l'Academia nel so boletín oficial, *Lletres Asturianas*, y dará cuenta a la prensa.
10. L'Academia entiende perdafechu estes llendes.
11. Participar na convocatoria lleva inxerío acutar perdafechu estes bases.

Llectures pa rapazos 1992

Con oxetu de llograr una bona lliteratura pa rapazos y rapacinos y al mesmu tiempu pa dir algamando'l material pedagóxicu afayaizu, l'Academia de la Llingua llama a dos concursos:

1. De llectures (cuentos, rellatos, poesía, métodos de llingua asturiana, etc.) pa rapacinos d'EXB.
2. De llectures (cuentos, rellatos, poesía, métodos de llingua asturiana, etc.) pa rapazos de B.U.P.

Los finxos d'estos concursos son:

- a) Puen participar llibremente y en númberu indefiníu toes aquelles persones interesaes.
- b) La temática ye llibre y será valoratible'l tipu d'illustración que s'axunte al testu.
- c) El xuráu fórmenlu tres persones escoyíes pola Academia de la Llingua.
- d) L'orixinal y dos copies empobinaránse al apartáu 574 d'Uviéu enantes del 15 xineru del 1992.
- e) El trabayu mandarase nun sobre zarráu onde se llante: «*Llectures pa rapazos* (E.X.B. / Bachiller)».
- f) El fallu del xuráu darase a conocer oficialmente per *Lletres Asturianes*.
- g) El trabayu o trabayos ganadores prémiense cola so imprentación y regalu de 25 exemplares al autor.
- h) Los trabayos fairánse según les *Normes Ortográfiques* de l'Academia de la Llingua.
- i) Los trabayos premios son propiedá de l'Academia. En nengún casu se tornarán los orixinales a los sos autores.

Concursos d'investigación

L'Academia de la Llingua Asturiana, naguando pol llogru d'una llingua dignificada y persabiendo que la investigación ye ún de los meyores encontros de toa reivindicación, fai convocatoria de cuatro premios según s'afita nestes bases:

1. Convócase un premiu de 75.000 ptes. pal meyor trabayu de recoyida de material toponímicu oral ensin asoleyar, qu'abarque la totalidá d'una parroquia, grupu de parroquies o Conceyu.
2. Convócase un premiu de 75.000 ptes. pal meyor trabayu de recoyida oral de léxicu asturianu ensin asoleyar.
3. Convócase un premiu de 75.000 ptes pal meyor trabayu d'investigación llingüística ensin asoleyar que tenga la llingua asturiana o los sos dialeutos comu oxetu d'estudiu dende una perspeutiva sincrónica o diacrónica. El trabayu pue cincar aspectos xenerales o específicos.
4. Convócase un premiu de 75.000 ptes. pal meyor trabayu d'investigación sobre lliteratura asturiana que seya orixinal ensin asoleyar, que nun pase de 100 fueyes tamañu foliu.

5. A xuiciu del xuráu podrá dase un accésit de 25.000 ptes en caúna de les modalidaes citaes. Los premios podrán quedar ermos.
6. Podrán presentase toles persones a les que-yos pruya pero non los miembros de númberu de l'Academia de la Llingua Asturiana.
7. Nun podrán concursar a estos premios les tesis doctorales.
8. Los trabayos presentaránse por triplicao na Academia de la Llingua Asturiana (c/ Marqués de Santa Cruz, 6-2ª) o por corréu certificáu (Apartáu 574, 33080 Uviéu) enantes del 15 de marzu de 1992. Nun se tornarà ningún trabayu al so autor.
9. El xuráu o xuraos formaránlu tres persones escoyíes pola Academia de la Llingua Asturiana.
10. L'Academia ye dueña de los trabayos premiaos y fairá los posibles por asoleyalos. Si pasaos dos años nun viere la lluz dalgún de los trabayos premiaos el so autor pue disponer llibremente pal so asoleyamientu.
11. El resultáu del xuráu, al que nun se podrá retrucar, daráse a conocer per *Lletres Asturianes* y comunicarás a la prensa.
12. El xuráu entiende les llendes d'esta convocatoria.
13. Participar na convocatoria lleva inxerío aceptar perdafechu estes bases.

Uviéu, 26 d'abril de 1991

ACADEMIA DE LA LINGUA ASTURIANA

Concursu de teatru 1992

L'Academia de la Llingua Asturiana llama a tolos escritores y persones enfotaes a un concursu de teatru dientru estos finxos:

1. Puen participar toles persones interesaes col númberu d'obres que-yos pete.
2. Premiarás aquella obra ensin asoleyar qu'a xuiciu del xuráu presente más valir lliterariu. El premiu pue quedar ermu.
3. La temática ye llibre.
4. L'Academia comprométese a asoleyar la obra premiada y correspuénden-y los drechos que se sigan darréu. Les obres non premiaes nun se tornarán a los autores pero éstos podrán, pela so parte, faer usu de les copies non presentaes.
5. Premiarás'l trabayu ganador cola so emprentación y daránse 25 exemplares al so autor.
6. El 15 de xineru de 1992 piéslase'l plazu de recoyida d'orixinales. Éstos habrán

empobinase al apartáu 574 d'Uviéu nun sobre ensin remite. Dientru'l sobre habrá dir otu, zarráu, coles señes del que concursa.

7. Puen participar tolos miembros d'esta Academia pero non los de númberu.

8. El xuráu del concursu escuéyelu l'Academia de la Llingua nuna de les sos xuntes ente les persones que-y paezan aparentes. Formaránlu tres miembros.

9. El resultáu del concursu asoleyarálu oficialmente l'Academia nel so boletín oficial, *Lletres Asturianes*, y dará cuenta a la prensa.

10. L'Academia entiende perdafechu estes llendes.

11. Participar na convocatoria lleva inxerío aceptar perdafechu estes bases.

Concursu de torna 1992

L'Academia de la Llingua Asturiana llama a tolos escritores y persones enfotaes a un concursu de torna dientru estos finxos:

1. Puen participar toles persones interesaes col númberu d'obres que-yos pete.

2. Premiaráse aquella obra ensin asoleyar n'asturianu qu'a xuiciu del xuráu presente más valir lliterariu. El premiu pue quedar ermu.

3. L'Academia, llograos los permisos, comprométese a asoleyar la obra premiada y correspuénden-y los drechos que se sigan darréu. Les obres non premiaes nun se tomarán a los autores pero éstos podrán, pela so parte, faer usu de les copies non presentaes.

4. Premiaráse'l trabayu ganador cola so emparentación y daránse 25 exemplares al so autor.

5. El 15 d'abril de 1990 piéllase'l plazu de recoyida d'orixinales. Éstos habrán empobinase al apartáu 574 d'Uviéu nun sobre ensin remite. Dientru'l sobre habrá dir otu, zarráu, coles señes del que concursa. Axuntaráse un exemplar na llingua orixinal de la obra vertida al asturianu.

6. Puen participar tolos miembros d'esta Academia pero non los de númberu.

7. El xuráu del concursu escuéyelu l'Academia de la Llingua nuna de les sos xuntes ente les persones que-y paezan aparentes. Formaránlu tres miembros.

9. El resultáu del concursu asoleyarálu oficialmente l'Academia nel so boletín oficial, *Lletres Asturianes*, y dará cuenta a la prensa.

10. L'Academia entiende perdafechu estes llendes.

11. Participar na convocatoria lleva inxerío aceptar perdafechu estas bases.